

אסיה אחרי וייטנאם

ריצ'ארד מ. ניכסון

מוחשית וגלויה לעין כי הקומוניזם אינו בהכרח גתיב העתיד של אסיה. זה היה גורם חיוני במיפנה שחל באינדונסיה, שבה הנטייה לפאטאליזם היא קו-אופי לאומי. היא המציאה שריון שמאחוריו מצאו הכוחות האנטי-קומוניסטיים את האומץ והיכולת לחולל את הפיכת-הנגד ולמלט את ארצם, ברגע האחרון, מן הרשת הסינית. ואינדונזיה, על מאה מיליון נפשותיה וקשת האיים בת 3000 מיל שלה ובה המאגר העשיר ביותר של משאבי טבע של האזור, היא המלקוח הגדול ביותר בדרום-מזרח אסיה.

מלבד זאת הסיחה ווייטנאם את פקין ממטרות פוטנציאליות אחרות כגון הודו, תאילנד ומאליה. היא העניקה שהות חיונית לממשלות חלשות או בלתי יציבות או נוטות לצד פקין לביטוח-משנה — שהות שהיתה דרושה להן לעמוד בפני מרידות מבית ולצעוד קדימה בהתפתחותן המדינית, הכלכלית והצבאית. מיאפאן ועד הודו, מנהיגי אסיה יודעים למה אנו נמצאים בוייטנאם ומפציירים בנו, בין בפומבי בין בצנעה, שלא נאסוף ידנו עד לגמר משביע-רצון.

ב

רבים טוענים שציר אטלנטי הוא דבר טבעי ודרוש, ולעומת זאת, שצדק קיפלינג ושעמי אסיה "שונים" הם כל-כך עד שאסיה אינה אלא עניין אמריקני שולי. יש בכך שוביניזם גזעי ותרבותי שאינו תעודת כבוד לאידיאלים אמריקניים, אף אין בכך הבנה לא לגיחת האינטרסים האמריקניים מערבה ולא לדינמיקה של התפתחות העולם. בשליש האחרון למאה העשרים, אסיה ולא אירופה או אמריקה הלטינית תעמיד את הסכנה הגדולה ביותר של ניכוח העלול להידרדר למלחמת עולם שלישית. עם זאת, העובדה שבימי דור אחד נלחמה ארצות-הברית שלוש מלחמות באסיה יש בה משום עדות סמלית — קודרת אך אמיתית — על העמקת זיקתה של ארצות-הברית

המלחמה בוייטנאם שלטה זמן כה רב בשדה ראייתנו עד שהיא עיקמה את תמונת אסיה בעינינו. ארץ קטנה בשולי היבשת מילאה את אפקנו; אך אין היא ממלגה את המפה. על יתר חלקי אסיה עברה, עתים בדראמטיות עתים ביתר שלווה, תמורה נוקבת, מסעירה ובסך-הכל רבת הבטחה. מפתח אחד לתמורה זו הוא צמיחתו של רגיונאליזם אסייתי; עוד אחד הוא התפתחותן של כמה משקים לאומיים אסייתיים; ועוד אחד הוא הנקיעה הגוברת מכל האיזמים הישנים שכבלו זמן רב לבבות רבים וממשלות רבות כל-כך. בדרך כלל, ממשלות לא-קומוניסטיות באסיה צופות אל פת-רוגות שהם בני-ביצוע ולא דוקא לפתרונות ההולמים מסכת דוקטרינות ודוגמות קבועות מראש.

אף רובן ראות סכנה משותפת, ומקורה פקין. התפתחויות אלו, אם אתה מצרפן יחד, הן פתח רחב למכלול סיכויים למדיניות אמריקנית מעבר לוייטנאם. אכן בצפותנו לעתיד כל נתעלם מהתפקיד החיוני שמילאה וייטנאם באיפשוור התפתחות יות אלו. תחשוב מה שתחשוב על התיאוריה של ה"דומינו", אין כל ספק כי בלעדי ההתחייבות האמריקנית בוייטנאם, היו פניה של אסיה כיום שונים לגמרי.

הנוכחות של ארצות-הברית הביאה עמה ראייה

אנו מביאים בזה את מאמרו של מר ריצ'ארד מ. ניכסון, הנשיא הבא של ארצות-הברית, כפי שנתפרסם בחוברת אוקטובר 1967 של "פוריין אפירס", הרבעון המדיני הנכבד היוצא בארצות-הברית (עורכו הוא המילטון פיש ארמסטרונג ובין יועציו ג'ורג' קאנאן והנרי קיסינג'ר). דומה שפטורים אנו מלהסביר מה חשוב לנו להכיר את דרך מחשבתו ותפיסתו של הנשיא העומד בפתח הבית הלבן. המאמר המאלף, הכתוב בבהירות רבה, יש בו כדי לעורר מחשבה ולהראות לנו כיצד מצטיירת למר ניכסון תמונת העולם האסייתי, המצוי והרצוי, עולם זה שאנו שרויים בו ונא-בקים בתוכו על קיומנו. העובדה שרובי דבריו של המר חבר סובבים על המזרח הרחוק אינה משנה מעיקרי היסוד של תפיסת הבטחון והפיתוח, החשובים לידיעתנו.

נה אזורית, ולגשת גישה אזורית לצרכי פיתוח ולהתהוות סדר-עולם חדש. אין כאן שוביניזם מופרז, אך הכרה גוברת כי אסיה יכולה להיעשות משקל-נגד למערב, ונטיה גוברת לבקש פתרונות אסייניים לבעיות אסייניות על-ידי שיתוף-פעולה.

בד בבד עם מכלול גדל זה של הזדהות וגאווה לאומית, תת-אזורית ואזורית, יש גם תחושת סכנה גוברת — גורם המשמש ממריץ לאחרים. הסכנה המשותפת הנשקפת מסין הקומוניסטית הולכת ומעתיקה את מרכז הדאגה של ממשלות אסיה. בתקופה הקולוניאלית והפוסט-קולוניאלית, ניצבו האסייניים בעיקר נגד המערב, הכוח הנכרי המתערב. והנה נטש המערב את תפקידו הקולוניאלי ושוב אין הוא מאיים על עצמאותם של עמי אסיה. לעומת זאת, סין מאיימת עליהם ואי-מה קיים ומפורש, ומובע ונשנה במפגיע. מנהיגי אסיה הבינו את האותות. הם מכירים שהמערב, ובמיוחד ארצות-הברית, אינה מופיעה ככובש אלא כמגן. והם יודעים שזקוקים הם להגנה.

אין פירוש הדבר שהטינות והחשדות הישנים נעלמו ואינם, ושחדשים לא יבואו במקומם. אך פירושו שחל היסט ניכר במאזן הבחנותיהם לגבי מאזן הסכנה, ולהיסט זה משמעות חשובה לעתיד. לקח אחד ממורשת וייטנאם היא בלי ספק רתיעה עמוקה של ארצות-הברית מפני הסתבכות והתערבות דומה על בסיס דומה. המלחמה הטילה עומס כבד על ארצות הברית, לא רק בבחינה צבאית וכלכלית אלא גם חברתית ומדינית. ריב ומדון קרעו את רקמת החיים האיגלקטואליים של אמריקה, ותיקון הקרע — אחת היא מה תהא תוצאת המלחמה — ודאי ידרוש זמן רב. אם עוד ארץ ידיתה תעמוד נוכח מרידה קומוניסטית הנת-מכת מבחוץ — אם באסיה ואם באפריקה או אף באמריקה הלטינית — ספק רב הוא אם הציבור או הקונגרס האמריקני יתמוך בהתערבות אמרי-קנית חד-צדדית, אפילו לפי בקשת הממשלה ה-פונדקאית. מכאן ההכרח החיוני למדינות שעל דרכן של היאבות הסיניות, למהר ולהקים מסגרת אסיינית משל עצמן למען בטחונן בעתיד. בעשותן כן עליהן לעשות סידורים היפים

למתרחש בצד השני של האוקינוס השקט, שה-תחבורה והתקשורת של ימינו קירבהו אלינו יותר ממה שהיתה אירופה ממש לפני מלחמת העולם השנייה.

ארצות-הברית היא מעצמה של האוקינוס הש-קט. אירופה פרשה משרידיה האימפריאליים, ואו-לם ארצות-הברית, שחופה מגיע מעשה-קשת ממכסיקו ועד מצרי ברינג, היא עוגן אחד לקהילת עמים אדירה של האוקינוס השקט. גם האינטרסים וגם האידיאלים שלנו דוחפים אותנו מערבה מעבר לאוקינוס השקט, לא ככובשים אלא כשותפים, והים קושר אותנו לא רק אל האומות המזרחיות לחוף האוקינוס השקט אלא גם אל אוסטרליה וניו-זילנד המערבית ועם עמי-האיים שבתווך. למן מלחמת העולם השנייה בצבצה ועלתה אסיה חדשה במהירות מפליאה; ואכן אסיה משתנה מהר יותר מכל שאר חלקי תבל. סביב-סביב לשולי סין הולכות אומות ונעשות מערביות בלי שתחדלנה להיות אסייניות.

ההתפתחות המכרעת באסיה תיכף לאחר מלח-מת העולם השנייה היתה הדיקולוניזאציה, בתע-רובת נאציונאליזם עז. ואולם הסיסמאות הל-אומניות מדברות פחות ללב הצעירים של היום משדיברו ללב אבותיהם. כיון שלא הכירו "קו-לוניאליסט" מימיהם, קשה להם להאמין בקולו-ניאליסטים כשעירים לעזאזל על כל פגעי חברו-תיהם. כשאינם מרוצים בתנאים של עמיהם, נו-טים הצעירים להאשים את אלה המחזיקים בהגה השלטון בשעה זו.

בעוד המוקד האנטי-קולוניאלי החריף מחויר, הרי הנאציונאליזם הישן מתפתח למכלול תפיסות וגישות מורכב ורב-רבדים יותר. מכאן שפעת זיהויים מקומיים ושבטיים — ההרריים בוויטנאם, שבטי האן בבורמה, הבדלנות האזורית והלשונית המכרסמת בלי הרף את ארג האחדות של הודו, החתירה של העיליתות המושלות, וביחוד הצעי-רים שבהן, למשהו מקיף יותר, מעין אזוריות אסיינית.

הגיונה המתפתח של מחשבה אזורית אסיינית משתקף בנכונות לדרון בבעיות ובנאמגויות מבחי-

אוטומאטית לבעלות-ברית בכל תגובה שתיראה נחוצה. לשון אחר, החוזה האזורי נעשה מעין חיץ המפריד בין המעצמה הגדולה הרחוקה ובין האיום התכוף. רק אם החיץ נמצא בלתי מספיק, מעורבת המעצמה הגדולה, ואז בצורה העושה את הנצחון ברה"שג יותר ואת הקיבולת כולה מתקבלת יותר על דעת הרבים.

דבר זה חשוב במיוחד בשעה שהאיום לובש צורה של פעולת גרילה הנתמכת מבחוץ, כפי שמצאנו בוויטנאם, וכפי שאפשר לחולל בכמה וכמה מקומות אחרים שבצלה של סין. וייטנאם הראתה לדעת, מה קשה להבחין בין פעולה כזו ובין מלחמת אזרחים רגילה, ועד היכן פרוצה המעצמה המסייעת להאשמות שהיא מתערבת בענין פנימי. שכנותיה של וייטנאם יודעות שה-מלחמה שם אינה פנימית, אך בעלות-בריתנו שלנו באירופה מתקשות לתפוס את העובדה.

פיצולו של העולם הקומוניסטי נתן חיזוק לטענה הנשמעת לעתים קרובות, כי התקדמות קומוניסטית "על ידי שליח", כפי שראינו מתנסית בוויטנאם, יש לה רק חשיבות שולית בלבד; שעם התרופפות השליטה המרכזית הנוקשה בעולם הקומוניסטי, הרי ההתנגשויות המקומיות בין סיעות קומוניסטיות לבין לא-קומוניסטיות הן עניין מקומי גרידא. ואולם טענה זו מתעלמת מן העובדה שהדנצנטראליזציה של השליטה גררה היסט מותאם בטקטיקה הקומוניסטית. הקומוניזם הלאומי יש בו איום מסוג שונה מזה של הקומוניזם הבינ-לאומי נוסח ישן, אך בהיותו דק יותר, הרי, מכמה בחינות, סכנתו גדולה יותר.

ארגון סיט"ו (ברית מדינות דרום-מזרח אסיה) היה דבר מועיל ונאות בשעתו, אך מחצבתו היתה מערבית וכוחו בא לו מארצות-הברית ומאירופה. הוא נחלש עד כדי כך ששוב אין הוא אלא התגלמות מוסדית של התחייבות אמריקנית, ומעין שריד של הימים שצרפת ובריטניה היו חברות פעילות בו. אסיה כיום זקוקה להסדרי בטחון משלה, המשקפים את עצמאותה וצרכיה.

עד כה, למרות שיתוף-פעולה הולך וגובר בתחום התרבותי והכלכלי, לא ניאותר מדינות

למלחמות נוסח ישן ולמלחמות נוסח חדש — לאלו המסורתיות שבהן צבא עובר את הגבול, ולאלו הקרויות "מלחמות שחרור לאומי" שבהן הוא נובר וחותר תחת גבולות המדינה.

איני טוען שחלפו לבלי שוב הימים שארצות-הברית מגיבה תגובה צבאית על איום קומוניסטי בחלקי תבל דלי יציבות, ושהיענות חד-צדדית לבקשת עזרה חד-צדדית אינה באה בחשבון. אך על מדינות אחרות להכיר שתפקידה של ארצות-הברית כשוטר עולמי קרוב שיהא מוגבל בעתיד. כדי להבטיח שהיענות אמריקנית תבוא כשתהא דרושה, יש לקבוע הסדר שיספק שני תנאים: א) מאמץ קולקטיבי של האומות באזור לבלום את האיום בכוח עצמן; ואם ייכשל המאמץ, ב) פנייה קולקטיבית לעזרת ארצות-הברית. דבר זה חשוב לא רק מנקודת-מבטן של המדינות השונות, אלא גם מבחינת מניעתה של התנגשות גרעינית.

אומות שאין להן כוח רב יכולות להרשות להן מותרות שבבקורת אחרים; אלו שיש להן, מוטלת עליהן אחריות הכרעה. נוכח אתגר מפורש, ההחלטה שלא להשתמש בכוח צריך שתהא שקולה כמו ההחלטה להשתמש בו. התוצאות אף כאן עלולות להיות מפליגות וללא תקנה.

לשם מניעת מלחמת עולם יש לעשות כל צעד אפשרי להימנע מניכוח ישיר בין המעצמות הגרעיניות. לשם כך מן הצורך לצמצם את המקרים שבהם על המעצמות להחליט אם להפעיל את צבאותיהן ואם לאו. ברירות אלו אין להעבירן מן העולם, אך אפשר למעטן על-ידי פיתוח חוזי הגנה אזוריים שבהם תקבלנה עליהן המדינות לבלום באזורם את התוקפן בכוח עצמן.

אם המענה ההתחלי לייזום התקפה, יהא סוגה מה שיהא — בין עוברת-גבולות ובין חותרת תחתיהם — יבוא מצד מדינות באזור ובנתיבה של ההתקפה, הרי יתכן להשיג אחד משני דברים: או שיצליחו לבלום את התוקפנות בעצמן, ואז תיחסך מארצות-הברית ההתערבות ויחסכו מן העולם תוצאות פעולתה של מעצמה גדולה; או שלא יצליחו, ואז הברירה תוצג לפני ארצות-הברית בצורה מפורשת, על-ידי אומות שתהיינה

בעולם כיום גורמת שאין עוד מקום ליציבות סטאטית; תיתכן רק יציבות דינאמית. מדינה או חברה שאינה מצליחה להדביק את התמורה מעלה עליה סכנת התפרקות. חשוב שנדע זאת, אך חשוב לא פחות שבנסותנו לקיים יציבות דינאמית נזכור שהיציבות חשובה ממש כמו הדינאמיזם.

אם מכלול מטרות מסויים נחשב לרצוי, הרי מבחינתם של אלה הדבקים בעניין השלום וביציבות מהותית בסדרי העולם, מן הרצוי להגיע למטרות אלו באמצעי אולוציוניים ולא ריוולוציוניים. אם נתבונן במתכונת התמורות באסיה הבלתי קומוניסטית נמצא שהמטרות המוצהרות של המהפכנים מושגות למעשה על-ידי תהליך אולוציוני. כאן יש שעת-כושר דראמאטית להב-חין בין העובדה של תוצאה מהפכנית לתהליך של תמורה מהפכנית. אומות אסיה מראות שהתמורה האולוציונית יכולה להיות מסעירה לא פחות מן התמורה המהפכנית.

"העם", במובן הרחב ביותר, נעשה ישות שיש לשרתה תחת לנצלה. בחלקים רבים באסיה, תמורה זו יש בה משום מהפכה שהיקפה אינו נופל מן המהפכה שיצרה את המערב התעשייתי, או מזו שהפכה בעקב מלחמת העולם השנייה את האימפריות לאומות חדשות ונאבקות על קיומן. והרי הבטחת מיפנה זה עמדה במרכז הריטוריקה הקומוניסטית שעמים ואנשי רוח נענו לה.

לא כל ממשלות אסיה הבלתי קומוניסטיות הולמות את האידיאל המערבי של דימוקראטיה פרלמנטרית — כלל וכלל לא. אך על האמריקנים להבין כי משטר פוליטי מתקדם ומפולפל, שקדמו לו מאות שנות התפתחות במערב, אפשר אינו המשטר המשובח לעמים אחרים בעלי מסורות שונות מאוד הנתונים עדיין בשלב קודם של התפתחות. הדבר החשוב הוא שממשלות אלו מתפתחות במוֹדע ובכוונת מכוון לקראת יתר חירות, יתר רווחה, ויתר שיתוף העם במימשל.

העניות שהיתה מקובלת מאות שנים כנורמה שוב אינה מקובלת. כביכול פרק חדש נכתב בכי-בושי המערב; כאן כובשים להם עמי המזרח את הבטחת הטכנולוגיה והארגון של המערב.

אסיה להקים ברית צבאית כלשהי לקדם פני האיום הסיני, אף שכמה וכמה מהן יש להן הסדרים דו-צדדיים עם ארצות-הברית. אך קיימת אבן-פינה נאותה שעליה אפשר לבנות: המועצה של אסיה והאוקינוס השקט (ASPAC). מושבה הראשון בדרג שרים היה בסיאול ביוני 1966, והשני בבאנגקוק ביולי 1967. היא הקפידה להצטמצם בשיתוף-פעולה אזורי בתחום הכלכלי, התרבותי והחברתי, וחבריה הטעימו את הצורך שלא לעשותה, כלשון שר החוץ היאפאני טאקיאו מיקי בבאנגקוק, "גוף לנהל מסעים אנטי-קומוניסטיים". ואולם למרות מגמתו הנוכחית של ארגון זה, הרי ההכרה הגוברת באיום הסיני יש בה כדי לאפשר — אם יוצג הצורך בליכוד אזורי בצורה משכנעת למדי — את פיתוחו כדי ברית המכוונת לתיאום המאמצים הדרושים לקיום בטחוננו של האזור. מועצה זו מתאימה יפה למלא תפקיד זה. חברותיה (דרום קוריאה, יאפאן, טאיוואן, תאילנד, מאלזיה, דרום וייטנאם, הפיליפינים, אוסטרליה וניו-זילאנד, ולאוס כמשקפיה) כולן חשות היטב באיום הסיני. כולן, זולת מאלזיה, יש להן קשרים צבאיים עם ארצות-הברית. יש לה יתרון מפורש בחברותן של אוסטרליה וניו זילאנד, שהן שותפות לסכנה ומסוגלות לחזקה חיזוק של ממש, בלעדי נוכחות מעצמה גדולה המערערת את האיזון.

איני ממעט את הקשיים שעל דרכה של תפיסה מעין זו. ביאפאן, דעת הקהל עדיין מפגרת אחר הערנות הרשמית לצרכים צבאיים. המדינות המכריזות על ניטראליותן בצלה של סין תהססנה להצטרף לברית מעין זו. אך אם נרחיק לראות, נוכל להעלות על דעתנו התרופפות הנייטראליזם שלהן או יצירת איגוד או איגודים משלהן, שיוכלו להתקשר למועצה הנוכרת, שמגמתה צבאית, בקשר של שיתוף-פעולה זה או אחר. אפשר לקוות כי גם הודו תשתכנע לתת תמיכתה, שהרי היא עצמה נתנסתה בתוקפנות סינית גלויה, ועדיין היא מתאוה למלא תפקיד נכבד מעבר לגבולה.

ג.

הבטחון הצבאי צריך להישען, בסופו של דבר, על יציבות כלכלית ומדינית. מהירות התמורה

שמונה אחוזים בשנה למן 1963, אגב גידול של 42 אחוז לשנה ביצוא שלה.

ארצות אלו המתקדמות במהירות שונות הן מאד במסורותיהן החברתיות ובמשטריהן המדיניים, אך יש צד שווה בדרכים שאחוז משקיהם: הישענות מרובה על יזמה פרטית ועל מנגנון המ-חירים של השוק כעילה קובעת להכרעות מסחריות; קצב ההתפשטות המוניטארית מותאם לגידול התפוקה; היענות להשקעות הון פרטי וביורור ממשלתי מהיר של תכניות השקעה; תכניות ממלכתיות רחבות-אופק בתחום החברתי; וריסון-מה בתכנון הממשלתי, כשהממשלה משמשת בתפקיד יועץ ולא כופה. אומות אלו גילו וקיימו את לקח הצלחתה הכלכלית של אמריקה עצמה.

ד.

כל דיון בעתידה של אסיה בהכרח שיתרכן, בסופו של דבר בתפקידיהם של ארבעה ענקים: הודו, המדינה הבלתי-קומוניסטית רבת-האוכלוסים ביותר בעולם; יפאן, המעצמה התעשיינית והכלכלית הראשית של אסיה; סין, המדינה רבת-האוכלוסים שבעולם ואיזמה התכוף ביותר של אסיה; וארצות-הברית, המעצמה הגדולה ביותר של האוקיינוס השקט. (אף שברית-המועצות תופסת חלק גדול ממפת יבשת אסיה, הרי מוקדה העיקרי הוא מערבה ושטחיה האסיניים העצומים הם נספח לרוסיה האירופית).

הודו היא אתגר ומפת-נפש — אתגר בשל הבטחתה, מפח-נפש בגלל ביצועה. היא סובלת מעודף אוכלוסים תופח ועולה, מיתרון דגש על תיעוש וחסרוננו על חקלאות, והסתמכות דוקטרינרית מדי על יזמה ממשלתית תחת פרטית. בלב רבים מקנות פסימיות נוקבת לגבי עתידה. אך יש לזכור כי בחמש השנים האחרונות נלחמה הודו שתי מלחמות ולקחה בשתי בצורות קטלניות. הן בחזית האוכלוסיה והן בחזית החקלאות, מנהיגיה הנוכחיים של הודו מנסים לפחות לעשות. והגורם החיובי, מבחינת המדיניות של ארצות-הברית הוא שאומה בת חמש מאות מיליון איש מבקשת להחליץ ממצוקותיה בלא להקריב את חירויותיה הבסיסיות; בניסיונות קשות במידה יוצאת מן הכלל,

ההתנגשות התרבותית עלתה במחיר וגרמה למתיחות, אך מתוכה צומחת המודרניזאציה של תרבויות קדומות, פפיצה על פני מאות שנים.

התהליך מוליד אנומאליות של מעבר — כגון האשה ההודית הכורעת בתוך הבוץ, לשה גללי פרות בידיה ומניחה אותם ליבוש בשמש, בעוד טראנזיסטור של רדיו בחיקה משמיע מוסיקה מתחנת שידור בדלהי. זמן רב נדרש להביא חזון עתיד לכפרים נידחים — אך נדרש זמן להפוך חזון זה לדבר שאפשר להאמין בו ואפשר להשיגו. מרחק רב מדי בין המציאות והציפייה מוליד תמיד מצב הרה-נפץ, והעובדה כי מה שידוע למנהיגים כאפשרי אינו ידוע להמון האכרים נותנת שהות לעשות את האפשרי לבר-הישג. אך הדבר החשוב הוא כי המנהיגים אכן יודעים מה אפשרי, ובדרך כלל גמרו אומר להשיגו.

האם יתרחש תהליך זה בקצב מהיר כדי צעד אחד קדימה לפני הציפיות הגוברות, כאן אחת השאלות והאתגרים הגדולים של השנים הבאות. אך יש יסוד לתקוה. האומות המוצלחות באסיה הפליאו לעשות. לקרוא להישגיהם נס כלכלי, הוא אי-דיוק סימאנטי; אף הוא שירות רע. דוקא משום שמקורה ורכיביה של הצלחה זו אינם ניסויים, יש בה תקוה לאלה שעוד לא הגיעו לכך.

הודו היא ענק מתנווד, בורמה משתעשעת בתור-הורבוהו כלכלי, והפיליפינים שנקלעו לניגוד תרבויות ומבקשים זהות משלהם, שרויים באי-בטחה כלכלית וחברתית. אך הפרקים המסעירים ביותר בפרשת ההתפתחות הכלכלית נכתבים בידי העמים האסייניים שקיבלו את מפתחות הקידמה ועשו בהם שימוש. יפאן, הונגקונג, טאיואן, תאילנד, קוריאה, סינגפור ומאלוזיה הגיעו לגידול כלכלי מתמיד בשיעור שבעה אחוזים לשנה ולמעלה מזה; יפאן הגיעה לממוצע של תשעה אחוזים לשנה למן 1950, ולגידול היצוא ב-16.7 אחוז בממוצע בשנה במשך אותה תקופה. תאילנד נכנסה לתקופה של גידול מהיר בשנת 1958 והשיגה שבעה אחוזים לשנה מאז ועד היום. דרום קוריאה, למרות זלזול-מה ביכולתם של תושביה מצד החייל האמריקני הממוצע, מתקדמת בשיעור

החוקה היאפאנית הנוכחית, הקובעת כי "צבא יבשה, ים ואויר, ושאר פוטנציאל-מלחמה, לא יוקם לעולם". (275,000 איש נושאי נשק ביאפאן כיום קרויים "כוחות הגנה לאומית"). לפני עשרים שנה לא העלה איש על הדעת כי יאפאן תרכוש אפילו יכולת צבאית קונוונציונלית. לפני חמש שנים, היו יאפאנים שחשבו על זאת, אך איש לא דיבר על זאת. כיום רוב ניכר בעם היאפאני עדיין מתנגד לרעיון, אך זה נידון ונשקל בגלוי. הצופה לעתיד יכיר שאין בכך מן הריאליזם להניח שאו-מה המתקדמת לקראת מעמד של אחת המעצמות המנהיגות תהא תלויה לחלוטין לענין בטחונה באומה אחרת, והיו הקשרים הדוקים כאשר יהיו. כל מבנה החברה היאפאנית נשתנה מאז מלחמת העולם השניה. אמנם מצויים שרידי פא-נאטיות, אך המדיניות לפחות מתנהלת במתכונת דמוקרטית. למנוע בחשדנות מיאפאן צבא ואח-ריות על הגנתה יש בו משום קיפוח העם וממשל-תו, שאמנם יש לו שרשים בעבר הקרוב, אך אינו מתיישב עם התפקיד שיאפאן מצווה למלא בסייע להבטחת בטחונה של אסיה הבלתי קומוניסטית.

כל מדיניות אמריקנית באסיה בהכרח שתראה עין בעין את המציאות ששמה סין. אין פירוש הדבר, כדעת פשטנים רבים, לאוץ ולהכיר בסין, להכניסה לאומות המאוחדות ולהשפיע עליה שפע הצעות מסחר — כל אלה דברים שיועילו לחוק את ידי שליטיה בדרכם הנוכחית. אך פירושו לה-כיר בסכנה הקיימת והצפויה מסין, ולנקוט אמצע-עים לקדם פני סכנה זו. אף זה פירושו להבחין בקפידה בין מדיניות לטווח ארוך ולטווח קצר, ולתכנן תכניות לטווח קצר כדי לקדם את מטרו-תינו לטווח ארוך.

במבט למרחוק אין אנו יכולים להרשות לעצמנו, להניח את סין לצמיחות מחוץ למחנה, מחוץ ל-משפחת העמים, למען תטפת שם את כיסופיה ושנאותיה ותטיל אימה על שכנותיה. אין מקום על גבי כוכב קטן זה למיליארד מאנשיו המוכש-רים ביותר לחיות בבדידות וזעמת. אך נטעה טעות פאטאלית אם בחתרנו אל מטרה זו לטווח ארוך, ניכשל בלימוד לקח ההיסטוריה לטווח קצר.

האידיאל של תמורה אולוציונית בא במבחן. אם תיכשל הדמוקראטיה רבת האוכלוסים שבעולם, בעוד שסין הקומוניסטית תגבר על צרותיה ותצ-ליח, דבר זה יהיה פורענות בהיקף עולמי. על ארצות הברית לעשות איפוא שני דברים: א) להמשיך סיועה ותמיכתה למשימותיה הכלכליות של הודו; ב) לעשות כמיטב יכולתה להשפיע על ממשלת הודו להתאים את אמצעיה ומוסדותיה באופן שמשימות אלו תוגשמה ביתר מהירות ויעילות, בהסתמך על הלקח שאפשר ללמוד לא רק מארצות הברית אלא גם משכנותיה המצליחות יותר של הודו, ובכללן פאקיסטאן.

יאפאן עשתה דרכה בזהירות ובצנעה לקראת תפקיד של מנהיגות כוללת, מתוך ידיעה חריפה ומתמדת כי זכרונות מרים מימי "תחום הרווחה המשותפת של מזרח אסיה" עלולים לבוא ולבעת אותה אם תתקדם בלהיטות יתרה. אך מה שלא היה באפשר לפני עשר — או אף חמש שנים — מתאפשר היום. מחצית האנשים החיים באסיה כיום נולדו מאז מלחמת העולם השניה, והדור החדש אין בו לא רגשות האשמה הישנים ולא הפחדים הישנים שהוליד הכיבוש.

התנופה הטבעית בצמיחת יאפאן, חריצות תו-שביה וקידמת חברתה, סופן שיעלו את יאפאן למעמד בולט יותר של מנהיגות. המכלול התע-שיתי של יאפאן, שהתרחב ב-14 אחוז לשנה למן 1950, כבר ניתן להשוואה עם זה של גרמניה המערבית ובריטניה. המוצר הלאומי הגולמי (25 מיליארד דולר) גדול בהרבה מזה של סין הקו-מוניסטית, שאוכלוסיתה גדולה פי שבעה. יאפאן קרובה להיות הכוח הכלכלי השלישי לחוץ בעו-לם, אחרי ארצות-הברית וברית-המועצות. בד בבד עם עלייתה הכלכלית וודאי תרצה יאפאן למלא תפקיד גדול יותר, מבחינה דיפלומטית וצבאית, בשמירת מאזן הכוחות באסיה. כלשונו של ראש המיניסטרים באחת הארצות השכנות: "היאפאנים הם עם גדול, ושום עם גדול לא יקבל כיעודו לעשות טראנסיסטורים טובים יותר ולהו-רות לעמים נחשלים כיצד לגדל אורז משובח".

תפקיד זה הגדול יותר מחייב בין השאר תיקון

הדרכים אינן רצויות לארצות-הברית או לבעלות-בריתה באסיה. אחרים מציעים שנחזור לברית אנטי-סינית עם המעצמות האירופיות, ואף ברית-המועצות בכלל זה. מלבד הבעיות הגלויות לעין הכרוכות בשיתופה של ברית-המועצות, הרי דרך זו עלולה להשתמע כארגון אירופה נגד אסיה, לבנים נגד לא-לבנים, ולגרום לתגובות פורעניות בעולם הלא-לבן בכללו ובאסיה ביחוד. אם מטרה תנו לטווח ארוך היא למשוך את סין בחזרה אל משפחת העמים, עלינו להימנע מן הרושם שהמעצמות הגדולות או האירופיות עושות יד אחת; דרכנו צריכה להיות דרך הגנה פעילה ולא פגיעה פוטנציאלית, ואסור שידבק בה חשד גזענות.

המשימה של בלימת סין על-ידי ארצות-הברית לבדה לא רק תטיל מעמסה לא-צודקת על ארצנו, אלא אף תגביר את סיכויי המלחמה הגרעינית ותקצץ בהתפתחותן העצמאית של מדינות אסיה. ריסון יאבותיה האסייניות של סין בדין שיעשה בראש וראשונה על-ידי המדינות האסייניות אשר על דרכן של יאבות אלו, בתמיכת עצמתה הסופית של ארצות-הברית. דבר זה הוא נכון מבחינה אסטרטגית ופסיכולוגית וגם מבחינת הדינאמיקה של פיתוח אסיה. רק לכשתהיינה מדינות אסיה הבלתי קומוניסטיות חזקות כל-יך מבחינה כלכלית, מדינית וצבאית, שלא תשמשנה עוד מטרה מפתה לתוקפנות סינית, ישתכנעו מנהיגי פקין שמוטב להם להפנות את מרצם כלפי פנים ולא כלפי חוץ. ואז יגיע הזמן לדו-שיח עם סין.

לטווח קצר פירושו של דבר מדיניות של ריסון תקיף, של אי-מתן פרסים, של לחץ-נגד יוצר המכוון לשכנע את סין כי יוטב לאינטרסים שלה אם תקבל עליה את הכללים היסודיים של נימוסי העמים. לטווח ארוך, פירושו של דבר החזרת סין אל משפחת העמים — כאומה גדולה ומתקדמת, ולא כמרכז הסיימי של מהפכה עולמית.

"בלימה ללא איזולאציוניזם" הוא כשלעצמו צירוף טוב ותפיסה טובה. אבל אין בכך להעמיד אלא על חצי הבעיה. יחד עם זאת אנו צריכים למדיניות חיובית של שכנוע ולחץ, של נטילת-ארס דינאמית, של גיוס כוחות אסיה הן לשם

העולם לא יוכל להיות שרוי בבטחה, עד שלא תשתנה סין. לפיכך מטרתנו, ככל שביכלתנו להשיג פיע על המאורעות, היא זירוז התמורה. הדרך לכך היא לשכנע את סין שהיא מוכרחת להשתנות: שלא תוכל לספק את יאבותיה האים-פריאליות, ושהאינטרס הלאומי שלה מחייב פניית עורף להרפתקאות חוץ וריכוז והתרכזות בפתרון בעיותיה מבית.

אם האתגר שהעמידה ברית-המועצות אחרי מלחמת העולם השנייה לא היה דומה בכל פרטיו, הנה היה דומה למדי לעשותו תקדים ולקח רב-ערך. אף מוסקבה נשתנתה בשעה שמצאה כי השינוי הכרחי היה בכך משום שינוי שבמוח, ולא שינוי שבלב. השתלשלות הענינים מבית מילאה תפקיד, אך הגורם העיקרי היה שהמערב היה בידו ליצור תנאים — ביחוד חיזוק הגנתה של אירופה, בדק בית מהיר בכלכלה האירופית והקמת הברית האטלנטית — אשר אלצו את מוסקבה לשקול אם לא מן התבונה הוא להגיע למידה של הסדר עם המערב. עדין רחוקים אנו מתפוגה שלימה, אך היתה התקדמות של ממש.

בעשור הבא עומד המערב לפני שני סיכויים, אשר בצירופם יחד יוכלו לחולל משבר רב: (א) שהסובייטים ישיגו שיוון גרעיני לארצות-הברית; (ב) שסין תהיה, בתוך שלוש עד חמש שנים, בעלת יכולת גרעינית פעילה, עומדת מחוץ לכל הווה על אי-הפצה של הנשק הגרעיני, ובת-חורין, לכשתרצה, להפיץ את כלי-זינה בקרב כוחות "שחרור" בכל מקום שהוא בעולם.

דבר זה מחזק את הדחיפות שבהקמת מחיצות שיפרידו בין המעצמות הגרעיניות הגדולות במקרה "מלחמות שחרור לאומי" הנתמכות על-ידי מוסקבה או פקין אך מבוצעות "על-ידי שליח". דבר זה מחייב כמובן שנעניק לחיזוקה של אסיה הבלתי קומוניסטית עדיפות מעין זו שהענקנו לאירופה המערבית אחר מלחמת העולם השנייה.

יש היועצים למסור לסין "ספירת השפעה" שתקיף חלק גדול מיבשת אסיה ותכלול אף את מדינות האיים שמעבר לה; אחרים טוענים שנעקור את הסכנה על-ידי מלחמה מקדמת. ברי, שתי

המשקים הלאומיים; שותפות שיש בה משום ליכוד הכוחות האסייניים כמשקל-נגד לתכניתיה של סין; שותפות שיהא בה תפקיד גדול יותר ליאפאן, כיאה למעמדה הנכבד כמעצמה כלכלית עולמית; שותפות שבה מנהיגותה של ארצות-הברית מקויימת מתוך התאפקות, מתוך כבוד לשותפינו ומתוך שיקול-דעת כוונה להבטיח את צביונם האסייני של כל המוסדות שיקומו.

בתכנית לעתידה של אסיה אין מקום ללחצים אמריקניים כבדי-יד; יש צורך בעידוד עדין של אותן יזמות אסייניות המסייעות להגשמתה של התכנית. ההבחנה אפשר תיראה שטחית, אך היא חיונית הן לעניין אסיה זו שאנו שואפים אליה ולעניין יעילות האמצעים להשגתה. המתכנת המרכזית ביחסי ארצות-הברית ואסיה בעתיד צריכה להיות תמיכה אמריקנית ליזמות אסייניות. המהפכה התעשיינית הראתה לדעת כי שפע ורווחה להמונים הם בגדר האפשר, ובשעה שארצות-הברית מתקדמת לקראת עולם בתר-תעשייני — עידן המחשבים והקיברנטיקה — עלינו למצוא דרכים של מפלט ממחסור למען אלה החיים בעניות. לא יתכן בטחון, יהיו מה שיהיו מאגריו הגרעיניים, בעולם של טינה וקנאה ומורת-רוח העוברות על גדותיה. האוקיינוסים אין בהם משום מקלט בטוח לעשירים, משום מחיצה שמאחוריה נוכל להסתיר את השפע שלנו.

המאבק על השפעה בעולם השלישי הוא מרוץ בשלושה מסלולים בין מוסקבה, פקין והמערב. המערב נתן אידיאליזם ודוגמה, אך האידיאליזם היה לעתים קרובות לא-משכנע והדוגמה היתה ללא ניב-שפתים. ואולם יאפאן המתועשת מראה מה אפשר לעשות בתחומי אסיה, ואלו אסיה מתקדמת הקשורה לקהילת עמי האוקיינוס השקט יש בה משום גשר אל דלי-הפיתוח במקומות אחרים. בשליש האחרון של המאה העשרים יהא זה המירוץ הגדול בין האדם ובין התמורה: המירוץ לשלוט בתמורה ולא להשתעבד לה. במירוץ זה אין לנו רשות לחכות עד שיעשו אחרים ואנו רק נגיב. והמירוץ באסיה כבר החל.

שמירת השלום והן לשם הוצאת הרעל מ"מחשבתו של מאו".

הטיפול בסין הקומוניסטית דומה במקצת לטיפול ביסודות-הגיטו האכספלוויביים יותר בארצנו שלנו. בשני המקרים יש לרסן כוח הרסני פוטנציאלי; בשני המקרים יש להטיל את מרות החוק על אלמנט פורץ-חוק; בשני המקרים יש להתחיל בדו-שיח; בשני המקרים צריך לבלום תוקפנות בעוד החינוך נמשך; ואחרון חשוב, בשני המקרים חלילה לנו להסכים כי אלה שהגלו עצמם מן החברה ישארו גולים לעולם. עלינו לפעול מתוך דחיפות מהכרח ומתוך סבלנות מרי-אליזם, כשאנו מתקדמים צעד אחר צעד שקול לקראת המטרה.

ה.

ולבסוף, תפקיד ארצות-הברית.

עייפים ממלחמה, מאוכזבים מבעלי-ברית, מפורחים מאשליות סיוע, מרי-נפש על משברים מבית, רבים האמריקניים המטים אוזן לקול האיזולאציוניזם החדש. ולא רק הם כך; בכל העולם המערבי יש נטיה להתכנס פנימה, לפרוש לבדידות וקרתנות — ויש סכנה בכך. אך לא יתכן לא שלום ולא בטחון בעוד כימי דור, אם לא נכיר במלוא כבדם של הכוחות הפועלים באסיה, שבה חיים יותר ממחצית תושבי העולם ושבה טמון פוטנציאל-הנפץ הגדול ביותר.

מעיי המפולת של שתי מלחמות-עולם חישלנו תפיסה של קהילת עמים אטלנטית, שבמסגרתה נבנתה מחדש אירופה ההרוסה ונבלמה ההסתערות הסובייטית. אם יש עכשו מתחים בתוך קהילה זו, אין הם אלא מוצר-לואי של ההצלחה. אך ההיסטוריה יש לה ריתמוס משלה, ועכשו נעתק מוקד המשבר והתמורה כאחד. בלא שנהפוך עורף לאי-רופה, עלינו להושיט ידנו מערבה אל "המזרח", ולעצב את כוחה של קהילת עמי האוקיינוס השקט. זו צריכה להיות קהילה במלוא המובן. בהכרח שתהא בה שותפות במטרה, בהבנה ובסיוע הדדי, מתוך תיאום ההגנה הצבאית בד בבד עם חיוק